Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Terentivs,|| A` M. Antonio Mvreto|| locis prope innumerabilibus|| emendatus.||

Terentius Afer, Publius

Venetiis, 1558 [erschienen] 1559

Actvs Qvarti

urn:nbn:de:gbv:45:1-723936

Visual Library

libertum Diſcum.

A. Perlonge eſt: ſed tanto ocyus properemus: muta ueſtē.

C. Vbi mutē? perij: nam domo exulo nunc: metuo fratrem,
Ne intus ſit: porro autem, pater ne rure redierit iam.

A. Eamus ad me: ibi proxumum eſt ubi mutes. C. recte dicis.
Eamus: & de iſtac ſimul, quo pacto porro poſſim
Potiri, conſilium uolo capere una tecum. A. fiat.

ACTVS QVARTI SCENA I.

DORIAS.

Ta me dij bene ament, quantum ego illum uidi,
i non nihil timeo
Miſera, ne quam ille hodie inſanū turbā faciat, aut uim Thaidi.
Nam poſtquam iſte aduenit Chremes adoleſcens frater uirginis,
Rogat, illū admitti ut iubeat. ille continuo iraſci, neque.
Negare audere: Thais porro inſtare, ut hominem inuitet. id
Faciebat retinendi illius cauſſa: quia, illa quæ cupibat de ſorore eius indicare, ad eam rem tempus non erat.
Inuitat triſtis. manſit ibi. illa cum illo ſermonē illico.
Miles uero ſibi putare adductū ante oculos æmulum;
Voluit facere cōtra huic ægre: heus heus, inquit, puer huc Pamphilam
Accerſe, ut delectet hic nos. illa exclamat, minime gentium.

Tun' in conuiuium illũ? miles tendere. inde ad iurgium.
Interea aurum ſibi clam mulier demit, dat mihi ut
auferam.
Hoc eſt ſigni, ubi primũ poterit, ſeſe illinc ſubducet, ſcio.

ACTVS QVARTI SCENA II.

PHAEDRIA.

Vm rus eo, cœpi egomet mecum inter uias,
Ita ut fit ubi quid in animo eſt moleſtiæ,
Aliam rem ex alia cogitare, & ea omnia in
Peiorem partem. quid opu' eſt uerbis? dum hæc puto,
Præterij imprudens uillam. longe iam abieram,
Cum ſenſi. redeo ſurſum, male uero me habens.
Vbi ad ipſum ueni diuerticulum, conſtiti:
Occepi mecum cogitare, hem biduum hic
Manendum eſt ſoli ſine illa? quid tum poſtea?
Nihil eſt. quid? nihil? ſi non tangendi copia eſt,
Eho ne uidendi quidem erit? ſi illud non licet,
Saltem hoc licebit. certe extrema linea
Amare, haud nihil eſt. uillam prætereo ſciens.
Sed quid hoc quòd timida ſubito egreditur Pythias?

ACTVS QVARTI SCENA III.

PYTHIAS, DORIAS, PHAEDRIA.

Py. Bi illum ego ſceleroſum miſera, atque im-
pium inueniam? aut ubi
Quæram?

Quæram? hoccine tam audax facinus facere eſſe auſum? Ph. perij: hoc quid ſit, uereor.

Py. Quin inſuper etiam ſcelu', poſtquam ludificatu' eſt uirginem,

Veſtem omnem miſeræ diſcidit, eam ipſam capillo conſcidit.

Ph. Hem. Py. qui nunc ſi detur mihi,

Vt ego unguibus facile illi in oculos inuolem uenefico?

Ph. Profecto neſcio quid abſente nobis turbatum eſt domi.

Adibo. quid iſtuc? quid feſtinas? aut quem quæris Pythias?

Py. Hem Phædria, egon' quem quæram? abi hinc quò dignu' es cum donis tuis

Tam lepidis. Ph. quid iſtuc eſt rei?

Py. Rogas me? eunuchum quem dediſti nobis, quas turbas dedit?

Vitiauit uirginem, quam heræ dederat dono miles. Ph. quid ais?

Py. Perij. Ph. temulenta es. Py. utinam ſic ſient, mihi qui male uolunt.

D. Au, obſecro mea Pythias, quod iſtucnam monſtri fuit?

Ph. inſanis: qui iſtuc facere eunuchus potuit? Py. ego illum neſcio

Qui fuerit: hoc, quod fecit, res ipſa indicat.

Virgo ipſa lacrumat, neque, cum rogites quid ſit, audet dicere.

Ille autem bonus uir nuſquam apparet. etiam hoc miſera ſuſpicor,

Aliquid domo abeuntem abſtuliſſe. Ph. nequeo mirari ſatis,

Quò abire ignauos ille poſſit longius, niſi domum
Forte ad nos rediјt. PY. uiſe amabo, num ſit. PH. iam ſa
xo ſcies.

D. Perij, obſecro. tam infandum facinus mea tu, ne audiui
quidem.

Py. At pol ego amatores audieram mulierum eſſe eos ma-
xumos,
sed nihil poteſſe: uerũ miſeræ nõ in mentem uenerat:
Nam illum aliquò concluſſem, neque illi commiſiſſem
uirginem.

ACTVS QVARTI SCENA IIII.

PHAEDRIA, DORVS, PYTHIAS, DORIAS.

Ph. Exi foras ſceleſte: at etiam reſtitas?
Fugitiue prodi, male conciliate. Do. obſecro.
PH. oh,
Illud uide, os ut ſibi diſtorſit carnufex.
Quid huc reditio eſt? quid ueſtis mutatio eſt?
Quid narras? paulum ſi ceſſaſſem Pythia,
Domi non offendiſſem: ita iam ornabat fugam.

Py. Habes ne hominem amabo? PH. quid ni? Py. o fa-
ctum bene.

Do. Iſtuc pol uero bene. PY. ubi eſt? PH. rogitas? non
uides?

Py. Videam obſecro, quem? P. hunc ſcilicet. Py. quis hic
eſt homo?

P. Qui ad uos deductus hodie eſt. Py. hunc oculis ſuis

Noſtrarum

Noſtrarum nunquam quiſquam uidit Phædria.
Ph. Non uidit? Py. an tu hunc credidiſti eſſe, obſecro,
Ad nos deductum? P. nanque alium habui neminem.
Py. au,
Ne comparandus hic quidem ad illum eſt. ille erat
Honeſta facie, & liberali. P. ita uiſus eſt
Dudum, quia uaria ueſte exornatus fuit:
Nunc tibi uidetur fœdus, quia illam non habet.
Py. Tace obſecro: quaſi uero paulum interſiet.
Ad nos deductus hodie eſt adoleſcentulus,
Quem tu uero uidere uelles Phædria.
Hic eſt uetus, uietus, ueternoſus, ſenex,
Colore muſtellino. P. hem, quæ hæc eſt fabula?
Eò redigis me, ut, quid egerim, egomet neſciam.
Eho tu, emin' ego te? Do. emiſti. Py. iube mihi denuo
Reſpondeat. P. roga Py. ueniſtin' hodie ad nos? negat.
At ille alter uenit annos natus ſedecim:
Quem ſecum adduxit Parmeno. P. agedum, hoc mihi
expedi:
Primum unde habes iſtã, quam habes, ueſtem? taces?
Monſtrum hominis, non dicturus? Do. uenit Chærea.
Ph. Frater ne? Do. ita eſt. Ph. quando? Do. hodie. Ph. quàm
dudum? Do. modo.
Ph. Qui cum? Do. cum Parmenone. Ph. noras ne eum
prius?
Do. Non: nec, quis eſſet, unquam audieram dicier.
Ph. Vnde igitur, meũ fratrẽ eſſe, ſciebas? DO. Parmeno
Dicebat eũ eſſe: is dedit hanc mihi ueſtem. Ph. occidi.
Do. Meam ipſe induit: poſt una ambo abierunt foras.
Py. Iam ſati' credis ſobriam eſſe me, & nil mentitam tibi?

Iam ſati' certum eſt uirginem uitiatam eſſe? Ph. age nunc bellua,
Credis huic quod dicat? Py. quid iſti credam? res ipſa indicat.
Ph. Concede iſtuc paululum. audin'? etiam paululũ, ſat eſt.
Dic dũ hoc rurſum, Chæream' tuã ueſtem detraxit tibi?
Do. factum. P. & ea eſt indutus? D. factum. P. & pro te huc deductu' eſt? Do. ita.
P. Iupiter magne, o ſceleſtum, atque audacem hominem. Py. uæ mihi,
Etiam nunc non credis indignis nos irriſas modis?
Ph. Mirũ ni tu credas quod iſte dicat. quid agam, neſcio.
Heus tu negato rurſum. poſſum ne ego hodie ex te exculpere
Verum? uidiſtin' fratrem Chæream? Do. non. Ph. non poteſt ſine
Malo fateri, uideo. ſequere me hac. modo ait, modo negat.
Ora me. Do. obſecro te uero Phædria. Ph. i intro. Do. hoi, hei.
Ph. Alio pacto honeſte quo modo hinc nunc abeam, neſcio.
Actum eſt ſi quidem. tu me hic etiã nebulo ludificabere?
Py. Parmenonis tã ſcio eſſe hanc technã, quàm me uiuere.
Do. Sic eſt. Py. inueniã hodie, parẽ ubi pol referam gratiã.
Sed nunc quid faciendum cenſes Dorias? Do. de iſtac rogas
Virgine? Py. ita: utrum taceam ne, an prædicem? Do. pol, ſi ſapis,
Quod ſcis neſcis, neque de eunucho, neque de uitio uirginis.
Hac re & omni turba euolues te, & ili gratum feceris.

Landesbibliothek Oldenburg

Id modo dic, abiſſe Dorum. Py. ita faciam. Do. ſed ui-
deon' Chremem?
Thais iam aderit. Py. quid ita? Do. quia, cum inde
abeo, iam tunc inceperat
Turba inter eos. Py. aufer aurum hoc: ego ſcibo ex
hoc, quid ſiet.

ACTVS QVARTI SCENA V.

CHREMES, PYTHIAS.

Ch. T at, data hercle uerba mihi ſunt: uicit ui-
a num quod bibi.
At dum accubabam, quàm uidebar mihi eſ-
ſe pulche ſobrius:
Poſtquam ſurrexi, neque pes, neque mens ſatis ſuum of
ficium facit.
Py. Chreme. C. quis eſt? ehem Pythia, uah quanto nunc
formoſior
Videre, quàm dudum? Py. certe quidem tu pol multo
alacrior.
Ch. Verbum hercle uerum hoc eſt: SINE Cerere & Li-
bero friget Venus.
Sed Thais multo ante uenit? Py. an ne abijt iam à
milite?
Ch. Iam dudũ, ætatem. lites ſunt inter eos factæ maxumæ.
Py. Nil dixit tum, ut ſequere ſeſe? C. nihil, niſi abiens
mihi innuit.
Py. Eho, non ne id ſat erat? C. at neſciebã id dicere illam,
niſi quia

Correxit miles, quod intellexi minus: nam me extru-
ſit foras.
Sed eccã ipſam uideo: miror, ubi huic ego anteuorterim.

ACTVS QVARTI SCENA VI.

THAIS, CHREMES, PYTHIAS.

Th. Credo equidem illum iam affuturum eſſe, il-
lam ut eripiat: ſine
Veniat: atqui ſi illam digito attigerit uno, o-
culi illico
Effodientur. uſque eò ego illiu' ferre poſſum ine-
ptias,
Et magnifica uerba, uerba dũ ſint. uerũ enim ſi ad rem
Conferentur, uapulabit.
Ch. Thais, ego iam dudum hic aſſum. T. o mi Chreme, te
ipſum expectabam:
Scin' tu turbam hanc propter te eſſe factam? et adeo ad
te attinere hanc
Omnem rem? C. ad me? qui? quaſi iſtuc. T. quia dum
tibi ſororem ſtudeo
Reddere, & reſtituere, hæc atque huiuſmodi ſum mul-
ta paſſa.
Ch. Vbi ea eſt? T. domi apud me. C. ehem. T. quid eſt?
Educta, ita uti teq;, illaq; dignum eſt. C. quid ais?
T. id quod res eſt.
Hanc tibi dono do, neque repeto pro illa abs te quic
quam pretij.
Ch. Et habetur, & referetur à me Thais tibi, ita uti meri-
ta es,

ta es,

Gratia. Th. *at enim caue, ne prius, quàm hanc à me*
accipias, amittas

Chreme: *nam hæc ea eſt, quam miles à me ui nunc ue-*
nit ereptum.

Abi tu, *ciſtellam* Pythias *domo effer cum monumentis.*

Ch. Viden' *tu illum* Thais? Py. *ubi ſita eſt?* TH. *in riſco. o-*
dioſa ceſſas?

Ch. Militem *ſecum ad te quantas copias adducere?*

At at at. Th. *num formidoloſus obſecro es mi homo?*
CH. *apageſis,*

Ego *formidoloſus? nemo eſt hominum, qui uiuat, minus*

Th. Atque *ita opu' eſt.* Ch. *au, metuo, qualem tu me eſſe*
hominem exiſtumes.

Th. Immo *hoc cogitato: qui cum res tibi eſt, peregrinus eſt,*

Minu' *potens quàm tu, minu' notus, amicorum hic ha-*
bens minus.

Ch. Scio *iſtuc: ſed tu quod cauere poſſis, ſtultum admitte-*
re eſt.

Malo *ego nos proſpicere, quàm hunc ulciſci accepta*
iniuria.

Abi *tu, atque oſtium obſera intus, ego dum hinc trãſcur*
ro ad forum:

Volo *ego adeſſe hic aduocatos nobis in turba hac.*
Th. *mane.*

Ch. Melius *eſt.* TH. *mane.* CH. *omitte, iam adero.* TH. *nil*
opus eſt iſtis Chreme:

Hoc *dic modo, ſororem illam tuam eſſe, & te paruam*
uirginem

Amiſiſſe, *nunc cognoſſe: ſigna oſtende.* Py. *aſſunt.* Th.
cape.

Landesbibliothek Oldenburg

Si uim faciet, in ius ducito hominem: intellextin'? C. probe.

Th. *Fac, animo hæc præſenti dicas.* C. *faciam.* Th. *attolle pallium.*

Perij, huic ipſi opus patrono eſt, quem defenſorem paro.

ACTVS QVARTI SCENA VII.

THRASO, GNATHO, SANGA, CHREMES, THAIS.

Thr. *Hanccine ego ut contumeliam tam inſignem in me accipiam Gnatho?*

Mori me ſatius eſt. Simalio, Donax, Syriſce, ſequimini.

Primum ædes expugnabo. Gn. *recte.* Thr. *uirginem eripiam.* Gn. *probe.*

Thr. *Male multabo ipſam.* Gn. *pulchre.* Thr. *in medium huc agmen cum uecti Donax,*

Tu Simalio in ſiniſtrũ cornu, tu Syriſce in dexterum.

Cedo alios: ubi centurio eſt Sanga, & manipulus furum? S. *eccum adeſt.*

Thr. *Quid ignaue? peniculon' pugnare, qui iſtum huc portes, cogitas?*

S. *Ego ne? imperatoris uirtutẽ noueram, & uim militum: Sine ſanguine hoc fieri nõ poſſe: qui abſtergerẽ uulnera.*

Thr. *Vbi alij?* S. *qui, malũ, alij? ſolus Sannio ſeruat domi.*

Thr. *Tu hoſce inſtrue: hic ego ero poſt principia: inde omnibus ſignum dabo.*

G. *Illuc eſt ſapere: ut hoſce inſtruxit, ipſus ſibi cauit loco.*

Thr. Idem hocce Pyrrhus factitauit. C. uiden' tu Thais, quam hic rem agit?

Nimirũ conſilium illud rectũ eſt de occludendis ædibus.

Th. ſane, quo'd tibi nunc uir uideatur eſſe, hic nebulo magnus eſt:

Ne metuas. Thr. quid uidetur? G. fundam tibi nunc nimis uellem dari,

Vt tu illos procul hinc ex occulto cæderes: facerẽt fugã.

Thr. Sed eccam Thaidem ipſam uideo. G. quàm mox irruimus? Thr. mane.

Omnia prius experiri uerbis, quàm armis, ſapientem decet.

Qui ſcis, an, quæ iubeam, ſine ui faciat? G. Dij noſtrã fidem,

Quanti eſt ſapere. nunquam accedo ad te, quin abs te abeam doctior.

Th. Thais, primum hoc mihi reſpõde: cũ tibi do iſtã uirginẽ,

Dixtin' hos mihi dies ſoli dare te? Th. quid tum poſtea? Thr. rogitas,

Quæ mihi ante oculos amatorẽ coram adduxiſti tuum?

Quid cũ illo ut agas? & cũ eo clam ſubduxiſti te mihi?

Th. Libuit. Thr. Pamphilam ergo huc redde, niſi ui ma uis eripi.

Ch. Tibi ilam reddat? aut tu eam tangas? omnium. Gn. ah, quid ais? tace.

Ch. Quid tu tibi uis? Thr. ego non tangam meam? Ch. tuam autem furcifer?

Gn. Caue ſis: neſcis, cui maledicas nunc uiro. Ch. non tu hinc abis?

Scin' tu, ut tibi res ſe habeat? ſi quicquam hodie hic turbæ

turbæ cœperis,

Faciam, huius loci, dijq́;, meiq́; ſemper memineris.

Gn. Miſeret tui me, qui hunc tantum hominem facias inimicum tibi.

Ch. Diminuam ego caput tuum hodie, niſi abis. GN. ain' uero canis?

Siccine agis? THR. quis tu es homo? quid tibi uis? quid cum illa rei tibi eſt;

Ch. Scibis. principio eã eſſe dico liberam. THR. hem. CH. ciuem Atticam. THR. hui.

Ch. Meam ſororem. THR. os durum. CH. miles, nũc adeo edico tibi,

Ne uim facias ullã in illam. Thais, ego eo ad Sophronam

Nutricem, ut eam adducam, & ſigna oſtendam hæc.

THR. tun' me prohibeas,

Meam ne tangam? Ch. prohibeo inquam. GN. audin' tu? hic furti ſe alligat.

Ch. Satin' hoc eſt tibi? THR. hoc idem tu ais? THA. quære, qui reſpondeat.

THR. Quid nunc agimus? GN. quin redeamus: iam hæc tibi aderit ſupplicans

Vltro. TH. credin'? GN. immo certe: noui ingenium mulierum:

Nolunt, ubi uelis: ubi nolis, cupiunt ultro. THR. bene putas.

GN. Iam dimitto exercitum? THR. ubi uis. Gn. Sanga, ita uti fortes decet

Milites, domiq́;, fociq́; fac uiciſſim ut memineris.

San. Iam dudum eſt animus in patinis. GN. frugi es. Thr. nos me hæc ſequimini.

ACTVS

ACTVS QVINTI SCENA II.

CHAEREA, THAIS, PYTHIAS.

Ch. Apud Antiphonem uterque, mater, & pater,
Quaſi dedita opera, domi erant, ut nullo modo
Introire poſſem, quin uiderent me. interim
Dum ante oſtium ſto, notus mihi quidam obuiam
Venit. ubi uidi, ego me in pedes, quantum queo,
In angiportum quoddam deſertum, inde item
In aliud, inde in aliud. ita miſerrimus
Fui fugitando, ne quis me cognoſceret.
Sed eſt ne hæc Thais, quam uideo? ipſa eſt. hæreo.
Ah, quid faciam? quid mea autem? quid faciet mihi?
Th. Adeamus. bone uir Dore, ſalue: dic mihi,
Aufugiſtin'? CH. hera, factū. Th. ſatin' id tibi placet?
Ch. Non. Th. credin' te impune habiturum? Ch. unā hanc noxiam
Mitte: ſi aliam unquam admiſero ullam, occidito.
Th. Nū meā ſæuitiā ueritus es? Ch. non. Th. Quid igitur?
Ch. Hanc metui, ne me criminaretur tibi.
Th. Quid feceras? CH. paululum quiddam. Py. eho, paululum impudens?
An paululum eſſe hoc tibi uidetur, uirginem
Vitiare ciuem? CH. conſeruam eſſe credidi.
Py. Conſeruam? uix me contineo, quin inuolem in
Capillum. monſtrum, etiam ultro deriſum aduenit.
Th. Abi hinc inſana. Py. quid ita uero? debeam,
Credo, iſti quicquam furcifero, ſi id fecerim;